

WZÓR

RAPORT Z WIZYTACJI
(powtórna ocena programowa - profil .....)

dokonanej w dniu 16. 05. 2016 na kierunku *filologia*

przebiegającym w ramach obszaru nauk humanistycznych na poziomie studiów
pierwszego i drugiego stopnia o profilu ogólnoakademickim
realizowanych w formie studiów stacjonarnych i niestacjonarnych
we Wszechnicy Polskiej Szkole Wyższej w Warszawie

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: prof. UAM dr hab. Beata Mikołajczyk członek PKA

członek: prof. dr hab. Mirosław Pawlak

Część I: Zarzuty wymienione w Uchwale Nr 561/2015 Prezydium PKA z dnia 2 lipca 2015 roku:

1. System weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia (testy, prace zaliczeniowe, proces dyplomowania) nie funkcjonuje w pełni skutecznie. Potwierdzają to uchybienia w sprawdzaniu i ocenie prac pisemnych (nieadekwatność wystawianych ocen do zawartości merytorycznej prac, brak opisowych, merytorycznych ocen oraz spójnego systemu archiwizowania egzaminacyjnych prac pisemnych). Wymagania stawiane studentom kierunku „filologia” wprawdzie wystandaryzowane, ale w wielu przypadkach stwierdzono zawyżone oceny prac dyplomowych. Recenzje pisane są często w sposób lakoniczny i niemerytoryczny. Niektórzy promotorzy nie formułują jednoznacznych ocen, ograniczając się do ogólnikowych stwierdzeń (np. ocena układu pracy, kolejność rozdziałów, kompletności tez itp. - prawidłowa; charakterystyka doboru i wykorzystania źródeł - prawidłowa; ocena formalnej strony pracy - prawidłowa). Ponadto na filologii germańskiej (studia pierwszego stopnia) znaczna część prac została napisana w języku polskim, co uważa się za poważne uchybienie w kontekście weryfikacji założonych efektów kształcenia oraz deklarowanej struktury kompetencji absolwenta „filologii”.

2. Program kształcenia umożliwia osiągnięcie większości zadeklarowanych celów i efektów kształcenia. Korekt wymaga jednak pewna liczba efektów kształcenia przypisanych

poszczególnym modułom i przedmiotom. Analiza liczby efektów kształcenia wykazała, iż osiągnięcie niektórych z nich jest mało realne (efekt K1_U05 na zajęciach ze wstępu do językoznawstwa) lub wręcz niemożliwe (efekt K1_U22 na wykładzie z psychologii czy efekt K1_K05 na zajęciach z wychowania fizycznego). Program kształcenia został przeciążony efektami, co może powodować trudności w weryfikowaniu deklarowanych efektów kształcenia (np. efekt K1_K01 ma być sprawdzany na większości zajęć przewidzianych w programie kształcenia). *Zaleca* się skorygowanie liczby efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom bądź modułom. Na specjalności „filologia angielska” wszystkie seminaria magisterskie są prowadzone przez osoby ze stopniem naukowym doktora, chociaż Uczelnia zatrudnia znacznie bardziej doświadczonych, samodzielnych pracowników naukowo-dydaktycznych tej specjalności.

3. Wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nie jest w pełni skuteczny. W odpowiedzi na raport powizytacyjny uczelnia przedstawiła Zarządzenie nr 24/2014 Rektora Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie z dnia 20 października 2014 roku w sprawie oceny jakości prac dyplomowych, które nakłada na wydziały obowiązek corocznej oceny jakości prac dyplomowych. W skład komisji oceniającej prace dyplomowe powołano jednak nauczyciela akademickiego, któremu jako promotorowi i recenzentowi zarzucono zawyżanie ocen i pobieżne formułowanie opinii w recenzjach. Oznacza to, że wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia nadal nie funkcjonuje w sposób skuteczny. Należy docenić inne podjęte przez Uczelnię działania (opracowanie procedur oceny osiągania efektów kształcenia przez studentów, zasad przygotowania prac dyplomowych oraz prowadzenia egzaminów dyplomowych, oceny jakości prac dyplomowych, włączenie w skład wydziałowych zespołów do spraw jakości kształcenia oraz w skład Rady do Spraw Jakości Kształcenia silnej reprezentacji interesariuszy zewnętrznych i wewnętrznych, przygotowanie podręcznika dla nauczycieli akademickich i pracowników administracji pt. *Zapewnianie jakości programowania, planowania, weryfikacji i ewaluacji procesu kształcenia*), które świadczą o intensywnych pracach prowadzonych w ostatnim czasie przez Władze i pracowników Uczelni, jednakże realne skutki wprowadzanych aktualnie procedur można będzie ocenić dopiero w przyszłym roku akademickim.

Część II : Ocena efektów działań naprawczych obejmujących studia pierwszego i drugiego stopnia odnoszących się do poszczególnych zastrzeżeń i zarzutów wymienionych w części I – należy przedstawić podjęte przez jednostkę działania naprawcze oraz ocenić ich skuteczność

Zespół Oceniający zapoznał się z dokumentacją kierunku zawierającą dokumenty poprawione w zgodzie z wysuniętymi uprzednio postulatami oraz odbył następujące spotkania:

- z władzami Uczelni – spotkanie wstępne i podsumowujące:
- z osobami odpowiedzialnymi za opracowanie koncepcji i prowadzenie kierunku studiów
- z osobami odpowiadającymi za wewnętrzny system zapewniania jakości na Wydziale

Działania naprawcze podjęte przez uczelnię i opisane w Raporcie z działań naprawczych oraz przedstawione w trakcie wizytacji dotyczyły bezpośrednio zarzutów wysuniętych w raporcie z pierwszej wizytacji. Jeśli idzie o poszczególne zastrzeżenia wymienione w Uchwale, to prace nad nimi przebiegały następująco i przyniosły następujące rezultaty:

Ad. 1 – dotyczące systemu weryfikacji etapowych i końcowych efektów kształcenia

Uczelnia przeprowadziła szkolenia dla kadry dydaktycznej dotyczące sposobu weryfikacji efektów kształcenia. Od roku akad. 2015/16 wprowadzono obowiązek składania przez nauczycieli akademickich analizy stopnia osiągnięcia założonych efektów kształcenia. ZO PKA zapoznał się z kartami analiz z semestru zimowego 2015/16 i stwierdza, że są one wypełniane bardzo różnie, z wielu z nich widać, że nauczyciel dokonał bardzo głębokiej refleksji, analiza jest bardzo szczegółowa i wypływają z niej rzeczywiste wnioski na przyszłość i propozycje zmian w prowadzeniu konkretnego przedmiotu. W niewielu przypadkach karty analizy są wypełnione powierzchownie, nie pozwalają na sformułowanie wniosków. Zaleca się monitorowanie wypełniania tych kart przez URJK, tak aby ta dobra procedura była powszechna i przynosiła dobre efekty. URJK wskazała w swym sprawozdaniu na powyższe uchybienia. Mają być podstawą przyszłych rekomendacji dla władz Uczelni.

W trakcie wizytacji analizie poddano wybrane prace etapowe i dyplomowe, pod kątem ich skuteczności w weryfikacji zakładanych efektów kształcenia, zarówno tych częściowych, jak i końcowych. Jeśli chodzi o prace etapowe, da się zauważyć znaczący postęp w odniesieniu do ich zawartości oraz sposobów oceniania, przy czym uwzględniono specyfikę przedmiotów, a co za tym idzie, położono odpowiedni nacisk na ewaluację wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych. W wielu pracach pojawiają się zadania problemowe, wymagające zastosowania posiadanej wiedzy w praktyce, a także takie, które, w mniejszym lub większym stopniu, dają możliwość weryfikowania kompetencji społecznych. Choć sposób oceniania prac etapowych różni się w zależności od przedmiotu i prowadzącego, widoczny jest znaczący postęp w tym zakresie – prace są starannie oceniane, w odpowiedni sposób przyznawane są punkty, w wielu przypadkach pojawiają się komentarze do odpowiedzi, oceny są adekwatne, a testy są często tylko jednym z elementów ocen końcowych. Zgodnie z zarządzeniem Rektora 17/2015 z dnia 28 maja 2015 r., opracowane zostały zasady archiwizowania prac etapowych, czego dowodem był szczegółowy wykaz przedstawiony ZO PKA i łatwy dostęp do każdej z prac.

Widoczne są też znaczące postępy, jeśli chodzi o ocenę prac dyplomowych, tak licencjackich, jak i magisterskich. Wystawiane oceny są najczęściej adekwatne, a recenzje, poza kilkoma wyjątkami, opracowywane są bardziej rzetelnie, odnoszą się do wartości merytorycznej prac. Te pozytywne zmiany są w dużej mierze wynikiem wejścia w życie Zarządzenia Rektora nr 35/2015 z dnia 16 listopada 2015 r. w sprawie oceny jakości prac dyplomowych, na podstawie którego przeprowadzono ewaluację prac dyplomowych i opracowano wnioski, z którymi zapoznano promotorów i recenzentów i które przedstawiono Uczelnianej Radzie ds.

Jakości Kształcenia. W kilku przypadkach do prac dołączone są notatki ewaluacyjne, które wskazują na słabości prac i opracowywanych recenzji, co pokazuje, że podniesienie jakości prac dyplomowych jest dla władz Uczelni priorytetem.

Na podstawie Zarządzenia Rektora nr 34/2015 z dnia 16 listopada 2015 r. w sprawie zasad przygotowania prac dyplomowych i prowadzenia egzaminów dyplomowych, przyjęto zasadę, że prace licencjackie i magisterskie na filologiach obcych opracowywane są w języku danej filologii. Ocena wybranych prac pokazała, że zasada ta została rzeczywiście wprowadzona w życie.

Podsumowując: Należy stwierdzić, że system weryfikacji etapowych oraz końcowych efektów kształcenia uległ znacznej poprawie. Sposób oceny tych efektów jest bardziej wszechstronny, został on dostosowany do specyfiki danego przedmiotu, prace są oceniane bardziej rzetelnie, a oceny są adekwatne. Przyjęte regulacje prawne pozwalają przypuszczać, że w kolejnych latach system weryfikacji efektów kształcenia będzie się stawał coraz bardziej skuteczny.

Ad. 2 – dotyczące korekty programu kształcenia

Władze Uczelni podjęły następujące działania naprawcze: 1. skorygowana została liczba efektów kształcenia przypisanych poszczególnym przedmiotom. Zmiany dokonano uchwałą Rady Wydziału Filologii i Pedagogiki nr 2/2015 z dnia 19 czerwca 2015 r. w sprawie określenia programu i planu studiów I stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunku *filologia* oraz uchwałą Rady Wydziału Filologii i Pedagogiki nr 7/2015 z dnia 19 czerwca 2015 r. w sprawie określenia programu i planu studiów II stopnia o profilu ogólnoakademickim na kierunku *filologia*. 2. Dokonano korekty opisu efektów kształcenia na kierunku filologia, Senat przyjął uchwałę Wszechnicy Polskiej Szkoły Wyższej w Warszawie nr 5a z dnia 8 maja 2015 roku w sprawie zmiany opisu efektów kształcenia na kierunku *filologia*.

Zmiany, które zostały wprowadzone w wyniku wymienionych powyżej regulacji prawnych przyczyniły się w dużej mierze do racjonalizacji opisu efektów kształcenia w zakresie wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych opracowanych dla kierunku *filologia*. Liczba tych efektów została ograniczona, także w przypadku w odniesieniu do realizowanych modułów i przedmiotów, co sprawia, że w znaczącym stopniu zwiększyły się szanse na osiągnięcie zakładanych efektów. Trzeba również podkreślić, że wyeliminowane zostały zakwestionowane w Uchwale Prezydium PKA efekty kształcenia wymienione w raporcie z pierwszej wizytacji, bądź też sposób ich przypisania modułów i przedmiotowym poddany został daleko idącej modyfikacji. Choć wprowadzone zmiany należy ocenić pozytywnie, to jednak warto zwrócić uwagę na fakt, że w przyjętym opisie pojawiają się nieścisłości, z których część ma charakter wyłącznie językowy (np. efekt K_W04 „ma podstawową wiedzę o literaturze z danego obszaru kulturowego obejmującą jej periodyzację, genologię oraz twórczość wybranych autorów”), a część wynika z nadmiernego uzależniania od istniejących wzorców czy też modeli (np. efekt. K-U18 „ma umiejętności językowe zgodne z wymogami

poziomu B2 Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego w ramach języka/języków specjalności”, którego uwzględnienie miałoby sens, gdyby na kierunku prowadzone były też specjalności dwujęzyczne i który, jak się okazuje, nie zawsze jest poprawnie interpretowany). Warto byłoby również zastanowić się nad dalszym ograniczeniem liczby przewidywanych efektów kształcenia (np. w zakresie umiejętności). Doskonałą okazją do usunięcia tego typu mankamentów będzie konieczność modyfikacji efektów kształcenia w związku z wymogiem przejścia z profilu ogólnoakademickiego na profil praktyczny. Należy podkreślić, że ograniczenie liczby efektów nie spowodowało w konsekwencji niebezpieczeństwa niespełniania warunków opisu kwalifikacji pierwszego stopnia, tj. że uwzględnione zostały efekty obszarowe gwarantujące, że absolwenci kierunku uzyskają kwalifikację na poziomie studiów pierwszego stopnia oraz studia drugiego stopnia.

Obecnie na *filologii angielskiej* prowadzone są trzy seminaria magisterskie, dwa z nich prowadzone są przez doktorów habilitowanych, jedno przez osobę ze stopniem doktora. Stwierdza się zatem, że Uczelnia w sposób właściwy zareagowała na zastrzeżenia sformułowane w uchwale Prezydium PKA.

Podsumowując: Wprowadzone zmiany umożliwiają weryfikację przewidzianym w programie studiów efektów kształcenia, głównie przez ograniczenie ich liczby oraz bardziej racjonalne ich przepisanie poszczególnym modułom i przedmiotom. Mimo że nadal da się zauważyć pewne niedociągnięcia i nieścisłości, to nie mają one wpływu na *możliwość* osiągnięcia założonych efektów kształcenia. Należałoby jednak prowadzić dalsze prace nad udoskonaleniem systemu opisu efektów kształcenia. Podjęto działania, które spowodowały, że seminaria magisterskie na specjalności *filologia angielska* prowadzone są w większości przez osoby legitymujące się stopniem naukowym doktora habilitowanego.

Ad. 3 - dotyczące wewnętrznego systemu zapewniania jakości

W wyniku podjętych działań naprawczych podniósł się poziom skuteczności funkcjonowania systemu, zarówno jeśli chodzi o identyfikowanie uchybień w programie i procesie kształcenia oraz dotyczących warunków, w jakich kształcenie jest prowadzone, jak i realizację działań naprawczych i doskonalących. Przedstawiona dokumentacja dotycząca WSZJK i wypowiedzi pracowników odpowiadających za system poświadczają znaczący postęp i poprawę jego funkcjonowania. Dokonano zmian strukturalnych w gremiach WSZJK odpowiadających dokonany zmianom w strukturze Uczelni. Przedstawiona dokumentacja zawiera protokoły pohospitacyjne (od 17.10 2015 do 24. 01.2016 przeprowadzono hospitację zajęć 11 nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia dydaktyczne na kierunku *filologia*) oraz sprawozdanie zbiorcze URJK zawierające krótką ich analizę zbiorczą. Z hospitacji zostały wyciągnięte wnioski dotyczące np. udoskonalenia metod kształcenia, warunków, w jakich kształcenie jest prowadzone, doskonalenia umiejętności dydaktycznych kadry itp. ZO PKA zapoznał się ponadto ze sprawozdaniem zbiorczym z ewaluacji prac dyplomowych zakończonych na kierunku *filologia* w roku akad. 2014/15. Badaniu poddano łącznie 43 prace dyplomowe studentów różnych specjalności kierunku *filologia*. Wskazano na kryteria analizy

oraz przedstawiono wnioski z niej płynące dot. m.in. struktury formularza recenzji, sposobu sporządzania recenzji oraz konieczność wypracowania wspólnych dla wszystkich filologii zasad pisania pracy dyplomowej. Dokumenty te będą podstawą do sprządzenia w czerwcu 2016 rekomendacji dla władz Uczelni.

Podsumowując: Należy odnotować znacząca poprawę w działalności WSZJK. Pewne jego elementy, uprzednio istniejące w postaci niedojrzałej, uzyskało rozwiniętą formę i dobrze rokuje na przyszłość – jeśli podjęte działania będą kontynuowane.

Część III: Informacje o pozostałych zmianach wprowadzonych w uczelni/jednostce w ocenianym okresie oraz ocena zasadności i skutków ich wprowadzenia

Uczelnia zmieniła swą strukturę, podjęto decyzję o likwidacji podstawowych jednostek organizacyjnych, w tym Wydziału Filologii i Pedagogiki.

Zgodnie z wymogami Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego trwają intensywne prace nad wprowadzeniem od roku akad. 2016/17 kształcenia studentów na profilu praktycznym. ZO PKA uzyskał na ten informację od prorektora Uczelni ds. rozwoju, jednak nie mógł zapoznać się z dokumentacją tego programu kształcenia, gdyż znajduje się on w fazie opracowania.

Część IV : Podsumowanie – zawierające wnioski dotyczące skuteczności i kompletności wprowadzonych zmian

Zespół przeprowadzający powtórna wizytację uznaje działania naprawcze podjęte przez Uczelnię za skuteczne. Spowodowały one usunięcie uchybień w zastrzeżeniach podniesionych podczas pierwszej wizytacji. W wyniku podjętych działań naprawczych, których skutkiem było usunięcie uchybień wykazanych w uchwale Nr 561/2015 Prezydium PKA z dnia 2 lipca 2015 roku ustały przesłanki, które były podstawą do przyznania oceny: „znacząco” w ramach kryteriów 1 i 6 i podniesienia tych ocen na „w pełni”.